

Plantning af skyggegivende træer langs vandløb

Bedre vandafledning, bedre miljø og færre
omkostninger

Kort fortalt bidrager skyggegivende beplantning langs vandløbet til:

- Mindre grødevækst
- Bedre afvanding
- Mindre vedligeholdelse
- Sparede omkostninger til grødeskæring og vedligehold
- Bedre natur og miljø
- Fast vandløbsbund, ofte med sten og grus.
- Opfyldelse af miljømål for smådyr og fisk, evt. planter
- Bedre og mere stabile brinker, og dermed mindre erosion og sandvandring

Hvis du vil høre mere om dine muligheder for træplantning langs vandløb kan du kontakte din kommune

Aabenraa Kommune: vandloeb@aabenraa.dk

Hvorfor træer langs vandløb?

Arealer langs vandløbene er generelt mere lysåbne end tidligere. Det betyder, at vandløbsplanterne (grøden) får mere sol og dermed bedre vækstbetingelser. Vandplanterne bliver derfor ikke bortskygget, som det var tilfældet tidligere, og nogle vandløb vokser voldsomt til i grøde. Især grenet pindsvineknop kan være dominerende. Grenet pindsvineknop er en stivstænglet art, som har en særlig høj grad af stuvende effekt på vandafledningen. Det giver langsomtflydende og stillestående vand i vandløbet.

Lille lysåbent vandløb med grenet pindsvineknop. Vandafledningen er væsentligt forringet.

Træernes skygge i vandløbet hæmmer væksten af planter i vandløbet og på brinken. Hermed reduceres behovet for grødeskæring. Skyggen medvirker også til at vandet forbliver koldt og iltrigt. Iltindholdet er helt afgørende for hvilke smådyr og fisk, der kan leve i vandløbet. Jo bedre iltforhold, desto flere forskellige dyr kan leve i vandløbet.

Dårlig afvanding

God afvanding

De to billeder er taget med 100 meters afstand i Rødå i Aabenraa Kommune. På billedet til venstre er vandløbet fuldt lysåbent og med en kraftig vækst af grenet pindsvineknop, sandet og let mudret bund og strømhastigheden er lav. På billedet til højre er vandløbet skygget af træer på den sydlige bred. Vandløbet har her stenet og gruset bund og god til frisk strøm.

Mange af de små vandløb er gyde- og opvækstområder for ørred. Ørred trives særligt i rindende vand, og den langsomt flydende og tilgroede bæk er derfor ikke et særligt godt levested for ørreden.

Den lille tilgroede, langsomtflydende bæk kan med de rigtige indgreb forvandles til en friskt strømmende ørredbæk med god vandafledning.

Ørredyngel fra den lille bæk.

Et værktøj til at skabe en strømmende bæk med god vandafledning kan være plantning af træer langs brinken, som kan skygge den kraftige grødevækst væk, og gøre bækken til gydeområde og levested for ørred. Samtidig forbedres vandafledningen og behovet for grødeskæring reduceres eller forsvinder helt. Vandløbet bliver selvrensende og bedre til at føre sand og partikler videre, så bunden ikke hæves.

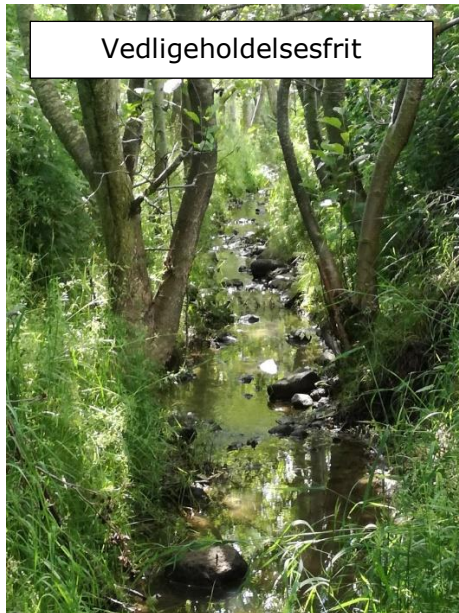
Hvad med vedligeholdelsen?

Lige efter træplantning er der fortsat behov for grødeskæring, indtil træerne er så høje, at de begynder at skygge. Typisk tager det 4-8 år hvor behovet for vedligeholdelse og grødeskæring gradvist aftager. På sigt vil vandløbet kunne "vedligeholde" sig selv, og vil alene skulle tilses.

Det er vigtigt, at man ved vedligeholdelsen i overgangsperioden ikke beskærer grene der rækker ind over vandløbet eller stammer træerne op, da den skyggegivende effekt derved reduceres.

Vedligeholdelseskraevende

Vedligeholdelsesfrit

I mange små vandløb er der et stort behov for grødeskæring på grund af kraftig grødevækst, hvilket er både dyrt og besværligt. Med skyggende træer kan behovet reduceres til alene at omfatte et tilsyn, hvilket er langt billigere. De to billeder er fra samme vandløb, med blot 10 års mellemrum.

Plante vejledning

Når der plantes skyggegivende træer langs vandløb, er det vigtigt, at de plantes rigtigt og i det rigtige antal.

Vandløbet må ikke have 100 % beskygning hvis der skal skabes gode forhold for dyr og planter. En beskygning på mellem 50 og 75 % er passende for, at der er grønne brinker med udhængende

vegetation. De fungerer som fiskeskjul. Der vil også kunne være mindre mængder grøde i vandløbet uden, at det betyder noget for vandafledningen.

Plantningsstedet på brinken er vigtig. Træerne skal plantes så tæt som muligt på vandspejlet ved en vintermiddel vandføring. Det vil sige, at de ikke skal plantes på kromekanten eller længere væk fra vandløbet, da det kan få uheldige følger for brinkstabiliteten.

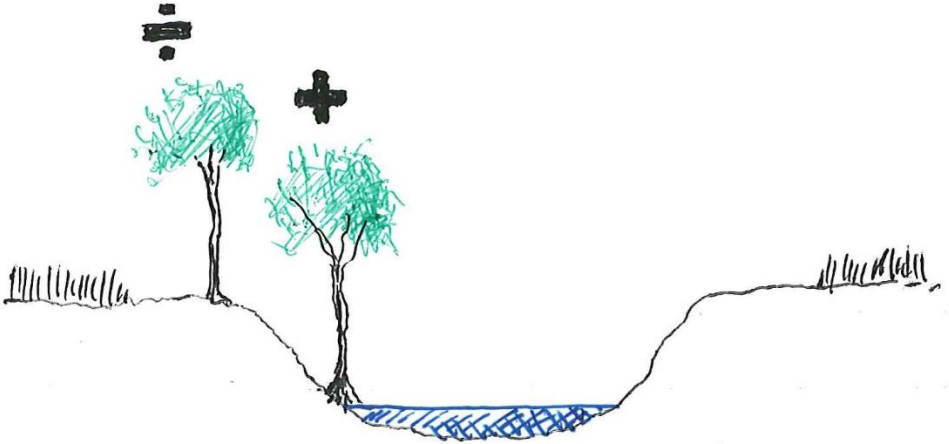

Forkert plantede træer og/eller forkert valg af træart kan have negative konsekvenser for vandløbet, hvor erosion i brinker øges med stor sandvandring til følge. På billedet til højre er træerne plantet rigtigt, så rødderne stabiliserer brinken.

Forkert plantede træer, kan have væsentlige negative effekter i form af nøgne og ustabile brinker.

Ved korrekt placering, så tæt på vandløbet som muligt, opnås de bedste effekter af træernes skygge og røddernes brinkstabiliserende egenskaber.

Det er desuden vigtigt, at træerne ikke stammes op, så der kommer mere lys til vandløbet.

Træerne langs vandløbet skal plantes så tæt på vandspejlet som muligt for at have den rette skygge- og brinkstabiliserende effekt.

Hvilke træer er gode?

De mest anvendte træer er **rødel, eg, ask og birk**. Rødel kan tåle, at rødderne står i vandfyldt jord. Trærøden kan på ældre træer skabe optimale skulesteder for fisk når de står langs vandkanten. De forskellige arter af træer skal dog plantes forskellige steder på brinken af vandløbet for, at de dels overlever og dels opnår den ønskede effekt. Det er derfor vigtigt at følge den korrekte plantningsvejledning.

Træer er gode levesteder for smådyr, som kan falde i vandet og blive til føde for fisk. Endvidere kan vandinsekter leve af nedfald fra træer og buske og dermed øge produktionen i vandløbene til gavn for fiskene.

Det kræver tilladelse fra kommunen at plante træer langs med bække og åer. Ønsker du at plante skyggegivende træer, så tag kontakt til din kommune

Aabenraa Kommune: vandloeb@aabenraa.dk